

NOKUTs tilsynsrapporter

Livsstils- og kroniske sjukdommar

Fagskulane i Hordaland

juni 2013

Utdanningssted:	Fagskulane i Hordaland, lærestedene Fusa vgs., Bergen tekniske fagskole, Stend vgs., Odda vgs., Stord vgs., Knarvik vgs. og Voss vgs.
Utdanningstilbud:	Livsstils- og kroniske sjukdommar
Dato for vedtak:	28. juni 2013
Utdanningslengde:	Et år på heltid
Sakkyndige:	Bente Bjørsland og Siw Marstad Storsveen
Saksnummer:	12/567

Forord

Fagskoleutdanning er yrkesrettet utdanning som bygger på fullført videregående opplæring eller tilsvarende realkompetanse. Fagskoleutdanning har et omfang på minst et halvt år og maksimalt to år som heltidsutdanning. Betegnelsen fagskoleutdanning er beskyttet gjennom fagskoleloven. For å kunne bruke betegnelsen fagskoleutdanning, må utdanningstilbudet være godkjent av NOKUT.

Vurderingsprosessen starter med at en tilbyder søker NOKUT om godkjenning av et utdanningstilbud. Søknaden blir først gjenstand for en innledende vurdering, for å avklare om forutsetningene er tilstede for videre behandling jevnfør NOKUTs «Retningslinjer for kvalitetssikring og godkjenning etter lov om fagskoleutdanning», kapittel 4. I den innledende vurderingen ser NOKUT blant annet på om styringsordning og reglement er tilpasset utdanningstilbudet og om tilbyder har et tilfredsstillende system for kvalitetssikring.

Søknader som tilfredsstillende forutsetningene for behandling blir videre vurdert av eksterne, uavhengige sakkyndige oppnevnt av NOKUT. De sakkyndige vurderer søknaden opp mot 17 likeverdige faglige kriterier nedfelt i NOKUTs retningslinjer, kapittel 7.

Til den sakkyndige vurderingen har NOKUT oppnevnt:

- Høgskolelektor Bente Bjørslund, Høgskolen i Hedmark
- Fagsykepleier Siw Marstad Storsveen, Sykehuset Innlandet

Når de sakkyndige har funnet at ett eller flere av de faglige kriteriene ikke er oppfylt på en tilfredsstillende måte, sendes et utkast til tilsynsrapport (kapittel 2 i denne rapporten) til tilbyder for kommentarer. Tilbydere kan da påpeke mangler eller misforståelser i de sakkyndiges innstilling. NOKUT tillater i tillegg mindre justeringer. De sakkyndige vurderer tilbakemeldingen fra tilbyder, før NOKUT konkluderer og fatter endelig vedtak.

I denne rapporten er alle vurderingene som danner grunnlag for godkjenningen samlet. Tilbyder plikter å gjennomføre utdanningstilbudet slik det fremgår av denne rapporten og søknaden som ligger til grunn. Studenter kan lese rapporten for å få inntrykk av hvilken utdanningskvalitet de kan forvente. Yrkeslivet og andre samfunnsgrupper kan også orientere seg om den sluttkompetansen studentene sitter igjen med, og innholdet i utdanningen.

Oslo, 28. juni 2013

Terje Mørland
direktør

Innhold

1	Informasjon om søkeren.....	1
1.1	Informasjon om tilbyder og utdanningstilbudet	1
2	Sakkyndig vurdering av utdanningstilbudet.....	2
2.1	Oppsummering	2
2.2	Læringsmål og kvalifikasjoner	2
2.3	Faglig innhold.....	6
2.4	Undervisning, tilrettelegging og arbeidsformer.....	8
2.5	Eksamen og vitnemål.....	12
2.6	Infrastruktur	14
2.7	Oppsummerende vurdering og konklusjon fra de sakkyndige	16
3	Tilsvarsrunde.....	17
3.1	Søkerens tilbakemelding.....	17
3.2	Sakkyndig tilleggsvurdering.....	19
4	Vedtak	20
5	Dokumentasjon	21
	Vedlegg 1:.....	22
	Vedlegg 2:.....	23

1 Informasjon om søkeren

1.1 Informasjon om tilbyder og utdanningstilbudet

Hordaland fagskulestyre søkte NOKUT 18. september 2012 om godkjenning av fagskoleutdanningen *livsstils- og kroniske sykdommar*. Utdanningstilbudet er et toårig tilbud som gis på deltid over ett år. Undervisningen vil gis ved Fusa vidaregåande skule, Bergen tekniske fagskole, Stend vidaregåande skule, Odda vidaregåande skule, Stord vidaregåande skule, Knarvik vidaregåande skule eller Voss vidaregåande skule, og det er søkt godkjenning for inntil 15 studenter.

Søker har allerede 24 godkjente fagskoletilbud:

- Automatisering, ved Bergen tekniske fagskole og Stord vidaregåande skule
- Bygg, ved Bergen tekniske fagskole og Voss vidaregåande skule, avdeling Bryn
- Datateknikk, ved Bergen tekniske fagskole
- Elektronikk, ved Bergen tekniske fagskole
- Elkraft, ved Bergen tekniske fagskole og Stord vidaregåande skule
- Helse, aldring og aktiv omsorg, ved Fitjar vidaregåande skule
- Kjemi - Prosess, ved Bergen tekniske fagskole
- Klima, energi og miljø i bygg, ved Bergen tekniske fagskole
- Klima, energi og miljø i bygg (KEM) med spesialisering tak og fasade, ved Bergen tekniske fagskole
- Kreftomsorg og lindrende pleie for hjelpepleiere, omsorgsarbeidere og helsefagarbeidere, ved Fagskulane i Hordaland
- Maskinteknikk, ved Bergen tekniske fagskole og Stord vidaregåande skule
- Maskinteknikk med ISO-fag, ved Bergen tekniske fagskole
- Petroleumsteknologi, boring, ved Bergen maritime vidaregåande skule
- Petroleumsteknologi, boring – spesialisering CETOP nivå 1 og 2, ved Bergen maritime vidaregåande skule
- Petroleumsteknologi, havbunnsinstallasjoner, ved Bergen maritime vidaregåande skule
- Petroleumsteknologi, havbunnsinstallasjoner – spesialisering CETOP nivå 1 og 2, ved Bergen maritime vidaregåande skule
- Prosess, ved Bergen tekniske fagskole
- Psykisk helsearbeid, ved Fusa vidaregåande skule
- Rehabilitering, ved lærestedene Fusa vidaregåande skule, Bergen tekniske fagskole og Stend vidaregåande skule
- Rus og avhengighetsproblematikk, ved Fitjar vidaregåande skule
- Skipsoffisersutdanning i fagskolen nautisk linje, ved Austevoll maritime fagskule og Bergen maritime vidaregåande skule
- Skipsoffisersutdanning i fagskolen skipsteknisk linje, ved Bergen maritime vidaregåande skule og Rubbestadnes vidaregåande skule
- Teknisk fagskule i akvakultur, ved Austevoll maritime fagskule og Fusa vidaregåande skule

Tilbyder fikk sitt system for kvalitetssikring godkjent av NOKUT 31. mai 2010 (sak 10/100). Styreordningen og reglementet er tidligere funnet tilfredsstillende, jf. NOKUTs sak 11/112.

NOKUT har gjennomgått søkers hjemmesider, <http://fuv.hfk.no/templates/ExtensionSchoolSubsite.aspx?id=31412> og <http://www.hordaland.no/Hordaland-fylkeskommune/opplaering/Fagskole/>. Tilbyder gir informasjon om utdanningstilbudet som de har søkt godkjenning for på hjemmesidene. Det som står på hjemmesidene om tidligere godkjente tilbud og opptakskrav til utdanningene samstemmer med den informasjon NOKUT har. Hjemmesidene inneholder ikke informasjon som kan føre til misforståelse om bruk av fagskolebegrepet.

2 Sakkyndig vurdering av utdanningstilbudet

Kriteriene i dette kapitlet, 1-18, er likeverdige. Det vil si at de sakkyndige må finne at alle kriteriene er tilfredsstillende oppfylt for at utdanningstilbudet skal kunne godkjennes som fagskoleutdanning. Kriteriene står skrevet i NOKUTs retningslinjer kapittel 7. Kriterium 5, om nasjonale krav, er irrelevant og derfor ikke vurdert.

2.1 Oppsummering

Vi anser fagskoleutdanningen; «Livsstils- og kroniske sykdommar» å være tilfredsstillende når det gjelder det faglige innholdet og de enkelte modulene, undervisningslokalene og deres fasiliteter. Med varierte arbeidsformer og skriftlige og muntlige eksamensoppgaver anser vi det pedagogiske opplegget som godt. Veiledning og egenrefleksjon bidrar til å bevisstgjøre studenten på egen faglig utvikling og kompetanse i arbeidet med pasienter med livsstils- og kroniske sykdommer. Gjennom det omfattende skriftlige arbeidet med fordypningsoppgaven vil studentene kunne få vist egen utvikling og forståelse for fagområdene.

Tilbyder har endret navnet på utdanningstilbudet ved å fjerne «Fagskuletilbud i» som en del av navnet, og utdanningen ligger på tertiært nivå. Tilbyder har en tydelig prosedyre for retningslinjer for søker som skal realkompetansevurderes, og presiserer hva som er relevant praksis ved realkompetansevurderingen. I læreplanen ser studentene tydelig hva som er forventet tid til undervisning, nettstøtte og egeninnsats, samt fordypningsoppgavens størrelse og omfang oppgitt i antall ord. Det er videre avklart mange studenter hver lærer skal ha.

2.2 Læringsmål og kvalifikasjoner

2.2.1 Utdanningstilbudets navn (kriterium 1)

«Utdanningstilbudets navn skal være dekkende for innholdet og den yrkeskompetansen utdanningstilbudet gir.»

Presentasjon

Navnet på utdanningstilbudet i søknadskjemaet er som følger: «Fagskuleutdanning i livsstils- og kroniske sykdommar». Studiet tar sikte på å få yrkesutøveren til å se sammenhengen mellom livsstil- og kroniske sykdommer og gi studentene tilstrekkelig kompetanse til å planlegge, organisere og iverksette ulike hjelpetiltak, rehabiliterende og vedlikeholdsarbeid blant pasientene og deres pårørende. Læreplanen presenterer tilbudet som «Fagskuletilbud i livsstils- og kroniske sykdommar».

Vurdering

Utdanningstilbudet i søknadskjemaet og læreplan inneholder ikke samme navn. Det tillates ikke fra NOKUT navn som inneholder «fagskole». Det anbefales at navnet på utdanningstilbudet endres til *livsstils- og kroniske sykdommar*.

Konklusjon

Nei, kriteriet er ikke oppfylt på en tilfredsstillende måte.

Tilbyder må:

Endre navnet på utdanningstilbudet til *livsstils- og kroniske sykdommar*.

2.2.2 Læringsmål (kriterium 2)

«Læringsmål skal gjelde for hele utdanningstilbudet og beskrive forventet oppnådde kvalifikasjoner, spesifisert som kunnskap, ferdigheter og generell kompetanse. Kvalifikasjonene må være på tertiært nivå, det vil si på nivået over det som oppnås i videregående opplæring.»

Presentasjon

Læringsmålene blir beskrevet både i søknadskjema og læreplan, og er spesifisert som kunnskap, ferdigheter og generell kompetanse. Utdanningen forventer at studenten har kunnskaper om livsstils- og kroniske sykdommer og forhold som å kartlegge, planlegge, organisere og iverksette hjelpetiltak til pasienter og deres pårørende. Utdanningen tar sikte på at studentene vil få ferdigheter i samhandling og at de kan bidra til å forebygge sykdommer og skader som kommer på grunn av usunn livsstil. Studentene skal kunne ta hensyn til pasientens individuelle behov og kunne rettlede pasienter og pårørende til en bedre livskvalitet. Studentene vil få kompetanse i å tilrettelegge for samarbeid og samhandling, og skal ha en grunnleggende forståelse for hva det innebærer å være hjelpetrengende, slik at de kan bidra til et godt samarbeid med ulike yrkesgrupper og frivillige organisasjoner.

Vurdering

Læringsmålene blir godt beskrevet i søknadskjemaet og læreplanen. I læreplanen er det beskrevet hovedmål for studiet, samt delt inn i kunnskap, ferdigheter og generell kompetanse for hver enkelt modul. Her får studentene en god oversikt over hva de kan forvente av læringsutbytte ut fra de enkelte modulene. Gjennom sitt tydelige fokus på kunnskaper, ferdigheter og generell kompetanse tilfredsstilles kriteriene for faglig forsvarlighet, etisk forsvarlighet, brukerperspektivet og

pasientsikkerhet. Det anses å føre fram til reflekterte yrkesutøvere med høy yrkesetisk standard, som tar initiativ til å planlegge, organisere og iverksette tiltak med tjenesteytere og brukere. Vi kan imidlertid ikke se at fagutdanningen beskriver læringsmålene på et tertiært nivå. De beskriver i sin søknad at fagskolen gir en fordypning/spesialisering innen livsstils- og kroniske sykdommer som ikke blir gitt i videregående utdanning, og dermed kan vi bare anta at utdanningen ligger på tertiært nivå.

Konklusjon

Nei, kriteriet er ikke oppfylt på en tilfredsstillende måte.

Tilbyder må:

Tydeliggjøre at læringsmålene for utdanningen ligger på tertiært nivå.

2.2.3 Utdanningstilbudets relevans (kriterium 3)

«Tilbyder skal synliggjøre at utdanningstilbudet har relevans i forhold til nærings- og samfunnsliv.»

Presentasjon

Fagskolen skriver i sin søknad at bakgrunnen for utdanningen er utfordringene som St.meld.nr. 47 (2008-2009) Samhandlingsreformen, peker på. Det å øke kompetansen med et tverrfaglig fokus kan være med på å fremme kloke avgjørelser som gir pasient/bruker rett behandling på rett sted til rett tid. Fagskolen vil med utdanningen svare på et behov for å videreutvikle og endre helsetjenestene slik at det blir bedre utnyttelse av ressursene. Det må satses mer på kunnskap og forebygging enn på reparasjon. Fagskolen har fått tilbakemeldinger fra praksisfeltet om at denne utdanningen vil tilføre praksisfeltet kunnskap og kompetanse som er ønskelig i lys av Samhandlingsreformen (2008-2009).

Praksis i utdanningen skal utgjøre 25 prosent av samlet studietid, dvs. 10 uker. Den er obligatorisk og gjenspeiler innholdet i teorimodulene og er en viktig del av studiet for å oppnå fagskoleutdanningens læringsutbytte. Fagskolen skal godkjenne praksisplasser og gjennomføringen av praksisperioden. De skal sikre at studentene får mulighet til å møte brukere med aktuelle diagnoser på praksisstedet. Dette ivaretas gjennom samtaler og intensjonsavtaler mellom aktuelle praksissteder og Fusa fagskule. Praksis kan gjennomføres på egen arbeidsplass som prosjektarbeid.

Vurdering

Vi mener utdanningen er relevant for nærings- og samfunnsliv. Med bakgrunn i skolens fokus på samhandling, samarbeid og det å gi kompetanse til å planlegge, organisere og iverksette hjelpetiltak, rehabiliter og vedlikeholde arbeid blant pasienter og deres pårørende, er dette en utdanning som gir studentene god kompetanse til å imøtekomme kravene fra arbeidslivet.

Konklusjon

Ja, kriteriet er oppfylt på en tilfredsstillende måte.

2.2.4 Opptakskrav (kriterium 4)

«Opptakskravet skal samsvare med det faglige innholdet og de læringsmål som utdanningstilbudet bygger på.

- Utdanninger i fag/fagområde som på videregående opplæringsnivå ender med fag- eller svennebrev eller yrkeskompetanse, skal på fagskolenivå bygge på fag- eller svennebrevet, yrkeskompetansen eller tilsvarende realkompetanse.
- Realkompetansevurdering av søkere skal skje etter gitte retningslinjer som inneholder informasjon om hvilke fag og kvalifikasjoner i det formelle opptaksgrunnlaget som vurderes og hvordan nivået på kvalifikasjonene i realkompetansesammenheng fastsettes.»

Presentasjon

I følge søknaden bygger utdanningen på fagbrev fra studieretning i helse- og sosialfag. Det formelle opptakskravet til utdanningen er beskrevet i søknad om godkjenning og i reglementet. Kravet er fullført og bestått videregående opplæring med fagbrev/vitnemål fra relevant yrkesutdanning innen helse- og sosialfag, samt aktivitørutdanning. Søkere som kan dokumentere at de skal gjennomføre fagprøve etter opptaksfristen kan få tildelt plass på vilkår om bestått prøve. Søkere uten fagbrev, men med minst fem års relevant praksis kan bli vurdert ut i fra realkompetanse som tilsvarer utdanningsprogrammet til Vg1 og Vg2 i yrkesfaglig utdanning. Vurderingen blir gjort ved et av Hordaland fylkeskommune sine voksenopplæringssentra. I følge søknaden kommer det fram at søkere som vil bli vurdert ut i fra realkompetanse må melde seg opp til fagprøve etter bestått realkompetansevurdering og dermed bli vurdert ut i fra opptakskravene som andre søkere. Kravet til realkompetanse er i reglementet satt til «minst 5 års relevant praksis utan fagbrev, med realkompetansevurdering i læreplanmåla som tilsvarar Vg1 og Vg2 i yrkesfagleg utdanningsprogram». Søkere fra de andre nordiske landene må ha fullført videregående opplæring som gir generelt opptaksgrunnlag til tertiærutdanning tilsvarende norsk toårig teknisk fagskole. For søkere utenfor Norden må det dokumenteres opplæring og praksis ved autorisert translatør og bestått eller likeverdig realkompetanse i de felles allmenne fagene tilsvarende Vg1 og Vg2 i yrkesfaglige studieretninger. Søkeren må i tillegg dokumentere norskkunnskaper, jf. «Test i norsk – høyere nivå» (Bergenstesten).

Vurdering

Opptaksgrunnlaget blir presisert både i søknad for godkjenning og læreplan. Det er i tillegg presentert realkompetansevurdering og vurdering for søkere fra utlandet. Vi kan ikke se at det som står i søknaden om at søkere som skal realkompetansevurderes må melde seg opp til fagprøve og dermed bli vurdert som andre søkere, er beskrevet slik i «Reglement for fagskulane i Hordaland». Vi kan heller ikke se at fagskolen gir svar på hva som er relevant praksis ved realkompetansevurdering. Vi stiller oss også undrende til kravet vedrørende søkere fra andre nordiske land om at de må ha fullført videregående opplæring som gir generelt opptaksgrunnlag til tertiærutdanning tilsvarende norsk toårig teknisk fagskole, noe som ikke er aktuelt for dette studietilbudet. Opptakskravene til helse- og sosialfag skulle her vært benyttet.

Konklusjon

Nei, kriteriet er ikke oppfylt på en tilfredsstillende måte.

Tilbyder må:

- Tydeliggjøre retningslinjene for opptak med realkompetanse.
- Tydeliggjøre hva som er relevant, tellende praksis for realkompetanseopptak.

Tilbyder bør:

- Avklare hva skolen mener med at søkere fra andre nordiske land avkreves utdanning tilsvarende norsk toårig teknisk fagskole.

2.3 Faglig innhold

2.3.1 Planen for utdanningstilbudet (kriterium 6)

«Planen for utdanningstilbudet skal beskrive utdanningstilbudet som en helhet og må:

- inneholde navn, mål, omfang, faglig innhold - herunder praksis, lærestoff, undervisningsformer og arbeidsmetoder lærerstøttet undervisning og selvstudier/egenarbeid, forventet arbeidsmengde for studentene og vurderingsordninger.
- beskrive sammenhengen mellom de forskjellige fag, deler og kvalifikasjoner som inngår eller kan inngå i utdanningstilbudet.
- være utformet slik at studentene kan kontrollere at de får det utdanningstilbudet de er lovet.»

Presentasjon

Læreplanens framside viser utdanningens navn som beskriver utdanningens innhold. Navnet er beskrevet som «Fagskuletilbud i livsstils- og kroniske sjukdommar». I søknaden er utdanningstilbudets navn presentert som «Fagskuleutdanning i livsstils- og kroniske sjukdommar». Videre vedrørende navnet, viser vi til kriterium 1. Fagskolens mål er å utdanne reflekterte yrkesutøverere som med høy yrkesetisk standard tar initiativ til, organiserer og setter i verk tiltak i samarbeid med pasienter, deres pårørende, frivillige medarbeidere og andre yrkesgrupper innenfor helse- og omsorgssektoren. Målene til utdanningen er definert som læringsutbytte og er delt inn i kunnskap, ferdigheter og generell kompetanse. Læringsutbytte er beskrevet i søknadsskjemaet og er ytterligere konkretisert i læreplan under hver enkelt modul, se kriterium 2.

I følge læreplan kommer det fram at utdanningen går over 66 uker, hvor teoriundervisningen er på deltid, 56 uker, og praksis på totalt 10 uker fulltid (2 uker+5 uker+3 uker). Praksis skal utgjøre 25 prosent av samlet studietid og er veiledet praksis. Moduler og program synes å passe med antall studietimer, 1800. Utdanningen skal gi studentene kunnskaper, ferdigheter og generell kompetanse relatert til livsstils- og kroniske sykdommer. Utdanningen skal gi spesifikk kunnskap om helsefremmende og forebyggende arbeid for å forebygge kronisk sykdom, samt for å forbygge komplikasjoner av allerede oppstått sykdom. Den skal videre gi god innsikt i og ferdigheter i endringsprosesser, samt gi veiledning og motivasjon til endring og mestring. Læreplanen inneholder videre hver enkelt modul som blir nøye beskrevet som kunnskap, ferdigheter og generell kompetanse, omfang, arbeidsformer og metoder og aktuell litteratur. Praksisutplassering eller praksis gjennomført som prosjektarbeid på egen arbeidsplass er beskrevet med varighet, arbeidskrav og vurderingsform (bestått/ikke bestått). Studentene leverer inn en skriftlig fordypningsoppgave i siste modul med påfølgende muntlig høring, og det settes karakter på grunnlag av vurderingen av oppgaven og den

muntlige høringen. Utdanningen er lagt opp slik at modul 1 starter med fem dagers innføringskurs i bruk av IKT og opplæring i bruken av elektronisk læringsplattform.

Vurdering

Navnet på utdanningen er ikke likt presentert i søknad og i læreplan. Vi anbefaler søker å forandre navnet til *livsstils- og kroniske sykdommar* og være konsekvent både i søknad og læreplan, se kriterium 1. Læreplan har en oversiktlig tabell som inneholder alle modulene, hvor alle temaene og læringsutbytte blir presentert. Læringsutbytte er relevant for temaer som blir gjennomgått i modulene. Læreplanen viser også antall uker som blir satt av til hver modul, samt tilhørende fagskolepoeng. Planen sier ingenting om hvor mange timer som er beregnet som egenarbeid for studentene. Vi mener læreplanen gir en god oversikt over utdanningen rent faglig, men viser ikke som nevnt hvor mye egenarbeid som er forventet av studenten. Vi kan ikke se at læreplanen gir noe svar på hvor mange oppgaver som skal være med i elektronisk utvalgsmappe.

Konklusjon

Nei, kriteriet er ikke oppfylt på en tilfredsstillende måte.

Tilbyder må:

- Tydeliggjøre antall timer forventet egeninnsats fra studentene.
- Beskrive hvor mange oppgaver som skal være med i elektronisk utvalgsmappe.

2.3.2 Sammenheng mellom plan og mål (kriterium 7)

«Utdanningstilbudets innhold skal være dekkende og relevant for å nå læringsmålene og aktuell i forhold til utviklingen innen yrkesfeltet.»

Presentasjon

Fagskoleutdanningen med fokus på livsstils- og kroniske sykdommer blir lagt fram i søknad og læreplan som en utdanning som tar sikte på å møte de utfordringene som Stortingsmelding nr. 47 (2008-2009) gir. Opplæringen er på deltid over ett år. Utdanningen skal gi nødvendig spisskompetanse på fagfeltet slik at studentene kan gå direkte ut i relevant praksis etter fullført og bestått opplæring.

Vurdering

Vi mener at fagskolens fokus på livsstils- og kroniske sykdommer, samhandling, og forebyggende og helsefremmende arbeid er svært aktuelle tema og relevant for dagens helsevesen. En utdanning som dette vil dekke behovet for å beholde kompetanse og for å rekruttere ny kompetanse innenfor helse- og sosialsektoren.

Konklusjon

Ja, kriteriet er oppfylt på en tilfredsstillende måte.

2.4 Undervisning, tilrettelegging og arbeidsformer

2.4.1 Undervisningsformer og arbeidsmetoder (kriterium 8)

«Undervisningsformer og arbeidsmetoder skal være tilpasset opptakskrav og mål.

- Lærernes undervisningsformer og studentenes arbeidsmetoder skal være varierte og bygge på den modenheten studentene har oppnådd som elev eller lærling i videregående opplæring. Alle former og metoder skal beskrives, herunder tilrettelegging for og gjennomføring av e-læring og fjernundervisning.»

Presentasjon

Søker legger til rette for at det skal være en sammenheng mellom arbeids- og undervisningsformer og innholdet i utdanningen. Det legges vekt på gruppearbeid, diskusjoner og rollespill, noe som vil utfordre studentene til å trene på å kommunisere og samarbeide med brukere, pårørende og kollegaer i tverrfaglige team. I tillegg vil dette legge til rette for refleksjon og bevisstgjøring hos studentene. Studentene skal holde foredrag og presentasjoner, og undervise. Disse arbeidsformene er viktige for at de i fremtiden skal kunne undervise og informere brukere, pårørende og kollegaer. Studentene vil få presentert teori i lærerstyrt undervisning og forelesninger. I tillegg vil det bli gitt skriftlige oppgaver.

Ti uker eller 25 prosent av studiet er lagt til praksis og her får studentene anledning til å jobbe med læringsmål i praktiske situasjoner. Læringsutbytte i praksis skal gjenspeile innholdet i teorimodulene. Det kan velges mellom to typer praksis; praksisutplassering eller praksis gjennomført som prosjektarbeid på egen arbeidsplass. Fagskolen har ansvar for å sørge for relevante praksisplasser for studentene.

Opplæringen er modulbasert og organisert i blokker, noe som vil gjøre det lettere for studentene å jobbe ved siden av. Halvparten av undervisningen vil bli gitt via elektronisk læringsplattform. Studentene blir organisert i kollokviegrupper og flere arbeidsformer baserer seg på at studentene må samarbeide. Lærer vil gi veiledning via den elektroniske læringsplattformen. Fagskolen ønsker å benytte mappevurdering for å gi studentene anledning til modning og refleksjon. Studentene må besvare en fordypningsoppgave som skal leveres ved slutten av modul 5. Det gis seks timer veiledning per oppgave.

Vurdering

Vi mener at undervisningstilbudet er godt og variert og tilfredsstillende studiets målsetning. Studentene vil lære å samarbeide med andre gjennom en utstrakt virksomhet med rollespill, diskusjoner og arbeid i kollokviegrupper. Det er en styrke for fagskoleutdanningen at det vil bli gitt veiledning i praksis og ved skriving av fordypningsoppgaven. Ved at studentene har ansvar for egen læring, vil studentene kunne få mer utbytte av studiet og bli dyktige medarbeidere etter gjennomført studium.

Konklusjon

Ja, kriteriet er oppfylt på en tilfredsstillende måte.

2.4.2 Det pedagogiske opplegget (kriterium 9)

«Det pedagogiske opplegget skal sørge for oppfølging av studentene både som gruppe og som individ og skal så langt det er mulig og rimelig, tilrettelegges etter enkeltstudenters særskilte behov.»

Presentasjon

Søker viser at fagskolen gjennom undervisningsmetoder og arbeidskrav, relevant praksis og arbeid i kollokviegrupper skal sikre den enkelte student og gruppen et godt pedagogisk opplegg. Det blir tilrettelagt for veiledning gjennom hele studiet, muntlig og skriftlig, både i grupper og via elektronisk logg, i samtaler med faglærer og i vurderinger knyttet til mappeoppgaver. Studenter med særskilte behov ved eksamen kan søke om dette. Fagskolen legger vekt på varierte arbeidsmetoder bestående av ulike pedagogiske tilnærminger som forelesninger, presentasjoner, diskusjoner og veiledede grupper. Mappevurdering gjør at arbeidskravene kan arbeides med over tid. Det pedagogiske opplegget sikrer studentenes oppfølging enkeltvis og i gruppe via faglærer.

Teorimodulene innebærer både gruppearbeid og individuelt arbeid. Gjennom praksisperioden vil faglærer ha et oppfølgingsansvar for studenten, og praksis vil være veiledet. Ifølge søkers årsrapport for 2011-2012 av blant annet Krefomsorg og lindrende behandling, evaluerte studentene utdanningen å være et godt tilbud. Lærerne var godt forberedt og gav god undervisning, de inspirerte studentene, var samkjørte og utfylte hverandre. Studentene mente det var positivt med ekskursjoner. Skolen har et tilbud til studenter som av medisinske eller av andre grunner har behov for hjelpemidler eller utvidet tid under eksamen, f.eks. studenter med lese- og skrivevansker og minoritetsspråklige studenter, og kan legge til rette for andre særskilte tiltak ved eksamen. Dette må studenten søke om for hver eksamensperiode (se § 18 i «Reglement for fagskulane i Hordaland»).

Søker har satt et tak på antall studenter per klasse; 15 studenter per lærer. I opptaksreglementet står det beskrevet at det er opp til styret å vurdere antall studenter som skal tas opp til enhver tid.

Vurdering

Ved at det legges opp til gruppearbeid og oppgaver som skal løses i grupper og individuelt, med praktiske problemstillinger og diskusjoner, mener vi at søker med ulike arbeidsmetoder gir en variert tilnærming til fagstoffet. I tillegg kan arbeid i grupper bidra til at studentene blir godt kjent med hverandre, noe som skaper trivsel og et godt læringsmiljø. Det er lagt opp til veiledning både i praksis og ved skriftlige arbeidsoppgaver. Skolen har et opplegg for og erfaring med studenter med særskilte behov, som lese- og skrivevansker, og faglærer kan tilrettelegge for tilpasset undervisning for den enkelte. Dette viser at skolen legger vekt på å se den enkelte students særskilte behov. Antall studenter per undervisningspersonell anser vi som tilfredsstillende.

Konklusjon

Ja, kriteriet er oppfylt på en tilfredsstillende måte.

2.4.3 Praksis (kriterium 10)

«Praksis skal være beskrevet i planen som ethvert annet faglig element, og være relatert til de kvalifikasjoner studenten skal få gjennom sin utdanning.»

Presentasjon

Søker har som overordnet mål å utdanne reflekterte yrkesutøvere, med høy yrkesetisk standard, som tar initiativ til å planlegge, organisere og sette i verk tiltak i samarbeid med tjenesteytere og brukere. Studenten kan ikke få full måloppnåelse uten at deler av utdanningen er lagt til praksis, da studenten blant annet skal måles på evne til samhandling med bruker, pårørende og samarbeidsparter. Læringsutbyttet i praksis må speile innholdet i teorimodulene. Praksisplasser og gjennomføring av praksisperioden må godkjennes av skolen. Det er knyttet fagskolepoeng til praksis, som utgjør 25 prosent av studiet. Studentene kan velge utplassering på en arbeidsplass som tilbyr helsetjenester til mennesker med livsstils- og kroniske sykdommer. Disse er egnet for studenter som ikke har praksis fra arbeid med disse pasientgruppene eller har sitt daglige arbeid innen fagfeltet. En annen mulighet er å velge å gjennomføre et praksisprosjekt ved egen arbeidsplass som er innenfor fagfeltet. Studenten må da gjennomføre et endringsarbeid eller utviklingsarbeid i livsstils- og kroniske sykdommer på egen arbeidsplass. Praksis blir da et felles ansvar for student og arbeidsgiver. Dette krever at studenten får tid til utviklingsarbeid og får veiledning. Dette kan medføre kompetanseutvikling for arbeidsplassen og tilbud om andre arbeidsoppgaver og økt ansvar for arbeidstaker. Veiledning i praksis er en forutsetning for å oppnå læringsutbytte. Søker legger ved mal for praksisavtale mellom tilbyder og praksissted og en oversikt over aktuelle praksissteder, og viser også til inngåtte intensjonsavtaler om praksis med 11 aktuelle kommuner. Fravær kan ikke overstige 10 prosent av praksisperioden for studentene for å få bestått praksis.

Vurdering

Vi mener at praksisperiodene er godt beskrevet av søker. Fagskoleutdanningen synliggjør at den er yrkesrettet og at den har fokus på praksis. Det gjør den relevant for nærings- og samfunnsnivå. Utdanningen går over 66 uker deltid eller 10 måneder heltid, hvorav praksis går over 10 uker eller 25 prosent av studiet. Vi mener at omfanget av praksis er en tilfredsstillende andel av et yrkesrettet studium. De fleste studentene er allerede i relevant yrke, men selv for de studentene som ikke er i relevant yrke, vil praksis være en relevant andel av et yrkesrettet studium. Studentene tar utdanningen på deltid og er samtidig i praktisk arbeid. Praksis kan tas på egen arbeidsplass. Fagskolen beskriver på tilfredsstillende måte sitt ansvar for å skaffe studentene relevante praksisplasser. Søker legger ved en egen oversikt over hvilke praksissteder fagskoleutdanningen benytter og en liste over de 11 kommunene de har skrevet intensjonsavtale med. Vi finner det tilfredsstillende at mal for intensjonsavtalen om praksis er vedlagt.

Konklusjon

Ja, kriteriet er oppfylt på en tilfredsstillende måte.

2.4.4 Undervisningspersonalets størrelse (kriterium 11)

«Undervisningspersonalet må være stort nok og stabilt nok til å gjennomføre fastsatt undervisning.»

Presentasjon

Søker viser til en presentasjon av årsverksinnsats for undervisningspersonalet tilknyttet utdanningstilbudet. Det er opptak av 15 studenter og det vil være en lærer per fire til fem studenter. Men det står beskrevet i søknaden at det tas opp 15 studenter per lærer. Oversikten viser at det er seks ansatt i undervisningsstillinger, fem i faste stillinger og en er ansatt på timebasis. En av de ansatte er avdelingsleder med fagansvar. Søker beskriver at helse- og sosialavdelingen ved Fusa fagskule/vidaregåande skule er den største avdelingen. Undervisningspersonalet er stabilt og har høy kompetanse. Skolen har utarbeidet kompetanseplaner hvor videreutdanning for å undervise ved fagskoleutdanningen er prioritert. Skolen ligger midt i fylket som gjør det mulig for lærerne å pendle til de fleste lærestedene for å steppe inn ved sykefravær.

Vurdering

Vi anser antallet personale som tilstrekkelig og stabilt. Årsverksinnsatsen tilknyttet utdanningstilbudet utgjør en lærer per fire til fem studenter, og dette mener vi er tilfredsstillende relatert til erfaringer fra tidligere vurdering av fagskoleutdanning. At det ett sted står at det er en lærer per fire til fem studenter kontra 15 studenter per lærer et annet sted, oppfatter vi som uklart. I og med at lærerne kan være fleksible mellom de ulike undervisningssteder kan dette være en grei ordning ved sykefravær blant lærerne.

Konklusjon

Nei, kriteriet er ikke oppfylt på en tilfredsstillende måte.

Tilbyder må:

Tydeliggjøre om det er en lærer per 15 studenter eller per fire til fem studenter.

2.4.5 Undervisningspersonalets kompetanse (kriterium 12)

«Undervisningspersonalet som skal være knyttet til utdanningstilbudet må samlet ha kvalifikasjoner til å gi den undervisning som følger av planen.

Undervisningspersonalet må dokumentere:

- formell eventuell realkompetansevurdert utdanning som er høyere enn det det undervises i, dog aldri lavere enn tilsvarende toårig fagskoleutdanning
- pedagogiske kvalifikasjoner utdanning og erfaring på det nivå som undervisningen krever
- digital kompetanse i det omfang som undervisningen krever
- yrkeserfaring som gjør at undervisningen knyttes opp mot, og relateres til, dagens yrkesfelt.»

Presentasjon

Søker krever at lærere med fagansvar skal ha formell utdanning på bachelornivå. I tillegg er det ønskelig med spesialisering innen det fagområdet vedkommende har fagansvar for. Det kreves solid praksis innen fagfeltet og fortsatt kontakt med fagfeltet i praksis er en fordel. Faglærere skal ha pedagogisk utdanning som svarer til pedagogisk seminar (Ped-sem/PPU). De som har instruktøransvar for studenter i fagskoletilbudet innen helsefag skal minimum ha utdanning på det nivået som det undervises i.

Undervisningspersonellet tilknyttet fagskoleutdanningen er i stor grad ansatt i 80-100 prosent stilling i skolen og 20-30 prosent i utdanningstilbudet det søkes om. Fem lærere er inne i modul 1 til 5, alle er utdannet sykepleiere, fire med videreutdanning innen kreftveiledning og en med master innen folkehelse eller helsefremmende arbeid. To fast ansatte er inne i utdanningen som sensorer. Fire av fem undervisningspersonell inne i modulene har pedagogiske kvalifikasjoner. Alt undervisningspersonell har mange års relevant yrkespraksis unntatt en ansatt som sensor, hun har kun ett år relevant yrkeserfaring, men har en master i helsefremmende arbeid etter allmenn lærerutdanning. En lærer har middels digital kompetanse, de andre har høy kompetanse innen dette området. Alle ansatte har relevant praksis fra 2011 og 2012, kun to ansatte har relevant praksis tilbake til 1991 og 1997. Her bemerker dog søker at de ansatte fremdeles har tett kontakt med praksisfeltet selv om de har vært i skoleverket en stund, fordi fagskolen forutsetter et tett og godt samarbeid mellom skole og helsetjenestene. Veiledning på praksisplassen er en forutsetning for læringsutbytte, og veileder må ha tilsvarende eller høyere utdanning.

Vurdering

Vi mener at det foreligger tilstrekkelig helsefaglige kvalifikasjoner, og IKT- og pedagogisk kompetanse til å dekke kravene til fagskoleutdanningen. Kravet til at veileder i praksis må ha godkjent bachelorgrad er relevant og tilstrekkelig. De ansatte har mange års erfaring innen sykepleie og eget fagområde. Dette mener vi er meget tilfredsstillende.

Konklusjon

Ja, kriteriet er oppfylt på en tilfredsstillende måte.

2.5 Eksamen og vitnemål

2.5.1 Eksamens- og vurderingsordningene (kriterium 13)

«Eksamens- og vurderingsordningene skal være tilpasset utdanningstilbudet og dets mål.»

Presentasjon

Søker presenterer vurderingsformer som har sammenheng med mål og innhold, og arbeids- og læringsformer med innleveringer individuelt og i grupper. Søker viser til at det for modul 1 til 4 benyttes mappevurdering som vektlegger læringsprosessen og at studentene vil få veiledning underveis i utarbeiding av mappene. Eksamen blir gitt både som skoleeksamen (etter modul 1), som en

vurdering av mappeoppgaver i modul 1 til 4, og som hjemmeeksamen (etter modul 4). I modul 5 utarbeider studenten en fordypningsoppgave innen et valgt tema hvor studenten innhenter vurdert og bearbeidet teori og drøfter sammenhengen mellom teori og praksis. Emnet skal være praksisrettet og knyttet opp mot ett eller flere tema fra fordypningsmodulene 2 til 4. Fordypningsoppgaven kan gjennomføres individuelt eller i gruppe. Oppgaven må ha problemstilling, framdriftsplan, metode og litteraturliste som må godkjennes innen en tidsfrist. Hver student/gruppe får seks timer veiledning. Fordypningsoppgaven vil bli vurdert etter kriterier om faglig innhold, begrunnelse for valg av metode, selvstendighet, plagiat og omfang. Etter modul 5 følger en individuell muntlig avsluttende eksamen etter bestått modul som tar utgangspunkt i fordypningsoppgaven. Lærer eksaminerer med ekstern sensor til stede. Ellers følger skolen «Reglement for fagskulane i Hordaland, se §14 – 22 som omhandler eksamen.

Arbeidskrav blir presentert ved oppstart av hver modul. Dette kan være oppgaver og prosjekt, innlegg i diskusjonsfora, presentasjoner, foredrag og liknende. Studentene vil få modulkarakterer basert på mappeoppgavene i tillegg til gjennomført eksamen etter modul 4 og 5. Eksamensoppgaver blir vurdert etter følgende karakterskala; bokstavkarakterer fra A-F, hvor A er best og F er ikke bestått. Reglement for fagskoleutdanning i helse- og sosialfag gir studentene rett til å klage på avslag på opptak, ny prøve/kontinuasjon, klage og omsensur, og klage over karakterfastsetting. Kriterier for bestått viser til at både arbeidskrav, moduler og praksis må være bestått. Kravet må være vurdert til minimum laveste taksonomiske nivå for alle arbeidskrav, hovedmål og delmål i modulene og at utvalgsmappen må være innlevert innen oppsatt frist. Praksiskravet vurderes til Bestått/Ikke bestått og studenten må ha Bestått på sin praksisperiode.

Vurdering

Ved at studentene har skriftlige innleveringer etter hver modul og disse blir vurdert med utgangspunkt i målene for modulen, mener vi at vurderingsordningene er tilpasset læringsprosessen. Ved vurderingen av fordypningsoppgaven legges det vekt på mål fra de ulike modulene og studentenes kunnskap fra basisfagene. Dermed mener vi at fagskoleutdanningen har et godt grunnlag for å sette karakterer. Fordypningsoppgaven vurderes ut fra de kriterier beskrevet i presentasjonen, med en karakterskala fra A-F, hvor A er best og F er ikke bestått, samt en individuell muntlig høring. Praksis blir vurdert til Bestått/Ikke bestått. Formalisert veiledning og egenrefleksjon over tid vil bidra til å bevisstgjøre studenten på egen faglig utvikling og kompetanse i arbeidet med pasienter med livsstils- og kroniske sykdommer, og det mener vi er meget tilfredsstillende.

Fagskoleutdanningen har et dekkende og grundig vurderingsgrunnlag av studenten, og det er tilpasset utdanningstilbudet og dets mål. Fordypningsoppgaven har ukjent størrelse og omfang, kun at den utgjør åtte fagskolepoeng. Dette anser vi som lite tilfredsstillende. Oppgaven har bestemte krav til innhold og utførelse, og studentene får tilbud om seks veiledningstimer. Dette er meget tilfredsstillende.

Konklusjon

Nei, kriteriet er ikke oppfylt på en tilfredsstillende måte.

Tilbyder må:

- Tydeliggjøre fordypningsoppgavens størrelse og omfang med gitt antall ord tekst.

2.5.2 Sensorenes kvalifikasjoner (kriterium 14)

«Sensorer skal ha kvalifikasjoner som sikrer at vurderingen av studentene skjer på en upartisk og faglig betryggende måte.»

Presentasjon

Kravene søker har til sensorer er at de skal ha utdanning på bachelornivå og i tillegg er det ønskelig med spesialisering innen det aktuelle fagområdet. Skolen benytter en intern og en ekstern sensor, begge med utdanning på bachelornivå og en av dem har master i helsefremmende arbeid. Ekstern sensor er hovedsensor. Eksamen etter modul 1 og 4 er anonyme og etter modul 5 er muntlig eksamen vurdert av ekstern sensor. Modulkarakterene blir alltid satt av flere lærere.

Vurdering

Ved at fagskolen benytter både en intern og en ekstern sensor sikres studentene en upartisk bedømmelse. Krav om faglighet har skolen dekt ved at sensor har utdanning på bachelornivå. Når fagskolen i tillegg har en intern sensor med master i helsefremmende arbeid anser vi dette som meget tilfredsstillende.

Konklusjon

Ja, kriteriet er oppfylt på en tilfredsstillende måte.

2.6 Infrastruktur

2.6.1 Undervisningslokalene (kriterium 15)

«Lokalene inklusive spesialrom, utstyr og infrastruktur skal være tilstrekkelige i antall og størrelse til at undervisningen kan gjennomføres som forutsatt.

- Det gjelder både egne og leide lokaler. Utrustningen må være slik at den bidrar til å yrkesrette utdanningstilbudet.»

Presentasjon

Søker viser til at fagskoleutdanningen er et deltidsstudium som vektlegger teoriundervisning, ev. ekskursjoner og nettstøttet opplæring i tillegg til 25 prosent praksis på godkjente praksisplasser, og derfor ikke er i behov av spesialrom for å yrkesrette undervisningen. De fylkeskommunale skolene er digitalisert med en sentral og god IKT-tjeneste i Hordaland fylkeskommune som leder og koordinerer arbeidet ved skolene i fylket. Alle skoler har trådløst nettverk i sine ordinære undervisningsrom som studentene får tilgang til. Studentene må disponere egen PC med tilgang til Internett hjemme.

Fusa fagskule har tilgang til classesett med bærbare PC-er. I tillegg er det videokanon i alle undervisningsrom, videokonferanseutstyr, videokamera, grupperom og tilgang til bibliotek og kantine. Lokalene ved de videregående skolene/fagskolene skissert av søker oppfylder kravene til utforming og har tilgang til Internett og bibliotek tjenester.

Vurdering

Ut i fra oversikten for de ulike skolene ser vi at skolene har god plass til studentene og god tilgang på Internett. Skolene er godt utstyrt med teknisk utstyr som muliggjør variasjon i undervisningen. Vi mener derfor at tilgangen på egnede lokaler for undervisning og teknisk utstyr/IKT ved fagskoleutdanningen er tilfredsstillende.

Konklusjon

Ja, kriteriet er oppfylt på en tilfredsstillende måte.

2.6.2 IKT-tjenester (kriterium 16)

«Tilbyders IKT-tjenester må ha tilstrekkelig kvalitet og omfang til at opplæringen kan gjennomføres som forutsatt.»

Presentasjon

Søker beskriver tilgang til stasjonær PC med tilkobling til videoprojektor og tilgang til et undervisningsrom med et klasesett PCer med internettilgang. De fylkeskommunale skolene er digitalisert med en sentral og god IKT-tjeneste i Hordaland fylkeskommune som leder og koordinerer arbeidet ved skolene i fylket. I tillegg til datakyndige lærere og IKT-konsulent har skolene e-koordinator og superbrukere tilgjengelig for studentene. Slik har både lærere og studenter tilgang på praktisk og teknisk IKT-støtte. Alle skoler har trådløst nettverk i sine ordinære undervisningsrom som studentene får tilgang til gjennom passordbelagt «stud.nett». Studentene må selv disponere egen PC med tilgang til Internett hjemme.

Vurdering

Vi anser tilbyders IKT-tjenester som tilfredsstillende ut fra egne erfaringer fra høgskoleutdanning, fra tidligere vurdering av fagskoleutdanning og ut fra det faktum at de fleste studenter i dag har egen bærbar PC.

Konklusjon

Ja, kriteriet er oppfylt på en tilfredsstillende måte.

2.6.3 Tilgang på aktuell informasjon (kriterium 17)

«Studentene og lærerne må ha god nok tilgang på tjenester som sikrer aktuell informasjon.»

Presentasjon

Søker viser at studentene har god tilgang på faglitteratur og databaser via de ulike bibliotekene ved videregående skoler/fagskoler. Studenter og lærere har tilgang til arkivtjenester, faglitteratur,

tidsskrifter og internett. Bibliotekene har litt varierende åpningstider, men vil gi studentene mulighet til å finne aktuell litteratur på dagtid. Alle ved skolen har tilgang til internett og kan benytte et «stud.nett».

Vurdering

Vi anser at fagskoleutdanningens tilgang til ulike bibliotek og bibliotektenester er tilfredsstillende, men kan ikke se at det foreligger noen skriftlige avtaler på dette. Studentenes tilgang til Internett dekker studentenes behov for informasjon i studiet i tillegg til pensumlitteratur, og vi anser at studentenes informasjonstilgang gjennom studiet er tilfredsstillende om det foreligger avtaler med de ulike bibliotek og fagskolen.

Konklusjon

Nei, kriteriet er ikke oppfylt på en tilfredsstillende måte.

Tilbyder må:

- Vise til at det foreligger skriftlige avtaler med de ulike bibliotek om tilgang for studentene.

2.6.4 Faglig samarbeid (kriterium 18)

«Tilbyder skal ha lokalt eller regionalt samarbeid med yrkesfeltet, eller være med i faglige nettverk som knytter utdanningstilbudet opp mot samfunns- og næringsliv.»

Presentasjon

Søker beskriver at fagskolen har kontakt og samarbeid med flere praksisplasser og kommuner i Hordaland, og at de samarbeider med næringslivet gjennom fagskolerådets to årlige møter.

Vurdering

Vi vurderer at fagskolen har knyttet tilfredsstillende antall aktuelle kontakter, og har et nettverk som kan fremme skolens interesser og gi tilgang til aktuelle praksisplasser for studentene.

Konklusjon

Ja, kriteriet er oppfylt på en tilfredsstillende måte.

2.7 Oppsummerende vurdering og konklusjon fra de sakkyndige

Tilbyder må:

- Endre navnet på utdanningstilbudet til *livsstils- og kroniske sjukdommar*
- Tydeliggjøre at læringsmålene for utdanningen ligger på tertiært nivå
- Tydeliggjøre retningslinjene for opptak med realkompetanse

- Tydeliggjøre hva som er relevant, tellende praksis for realkompetanseopptak
- Tydeliggjøre antall timer forventet egeninnsats fra studentene
- Beskrive hvor mange oppgaver som skal være med i elektronisk utvalgsmappe
- Tydeliggjøre om det er en lærer per 15 studenter eller per fire til fem studenter
- Tydeliggjøre fordypningsoppgavens størrelse og omfang med gitt antall ord tekst
- Vise til at det foreligger skriftlige avtaler med de ulike bibliotek om tilgang for studentene

Tilbyder bør:

- Avklare hva skolen mener med at søkere fra andre nordiske land avkreves utdanning tilsvarende norsk toårig teknisk fagskole.

Tilbudet anbefales ikke godkjent.

3 Tilvarsrunde

NOKUT mottok 14. mai 2013 tilbakemelding fra søkeren, på de sakkyndiges vurdering i utkast til tilsynsrapport.

Søkerens tilbakemelding på den sakkyndige vurderingen og den sakkyndige tilleggsvurderingen i forbindelse med de opprinnelig underkjente kriteriene presenteres under.

3.1 Søkerens tilbakemelding

Viser til e-post fra NOKUT ved datert 26.03.2013 med vedlagt rapport fra sakkunnig komité. Førebels utkast til rapport fra komiteen gjev ein grei presentasjon og gjennomgang av vår elektroniske søknad frå september 2012 m/ aktuelle vedlegg. Gjennomgangen gjev gode framlegg til betringpunkt, syner nokre opplagt feil og har også merknader som krev oppklaring frå vår side.

Rapporten oppsummerer til slutt med punktlistar med kva tiltak dei meiner tilbydar må og bør endra for at utdanninga skal tilrådest godkjent. Våre tilbakemeldingar (i blått) refererer systematisk til desse kulepunkta i den sakkunnige rapporten (s.20f)

Nokre endringar er knytte til sjølve læreplanen for utdanninga, og me vel å leggja ved ein ajourført læreplan der tilrådde endringar er tekne inn.

I det vidare går me systematisk gjennom dei ulike kommentarane.

Kriterium 1 Utdanningstilbudets navn

Tilbyder må endre navnet på utdanningstilbudet til livsstils- og kroniske sjukdommar.

Det vil bli gjort i både læreplanen og i kunngjeringar.

Kriterium 2 Læringsmål

Tilbyder må tydeliggjøre at læringsmålene for utdanningen ligger på tertiært nivå.

Tilbydar meiner det går fram av søknaden og læreplanen at denne utdanninga byggjer på det sekundære nivået, fordi studentane må ha vgo-kompetanse tilsvarande helsefagarbeidar i botn for å kunna nå dei aktuelle læringsmåla.

Kriterium 4 Opptakskrav

Tilbyder må tydeliggjøre retningslinjene for opptak med realkompetanse.

Hordaland Fylkeskommune har etablert fleire senter for realkompetansevurdering, og det er utarbeidd gode retningslinjer for prosedyren. Ref. vedlegg 1 (viser m.a. til Lønborg vgs, som er senter for HS-faga, og til VOX og nasjonalt opptakskontor).

Tydeliggjøre hva som er relevant, tellende praksis for realkompetanseopptak.

For opptak basert på realkompetanse føreset Fusa fagskule dokumentasjon av min 5 års relevant praksis innan helsefagområde som læreplanen byggjer på; dvs pleie-, miljø- og omsorgsarbeid i ulike institusjonar, inkl open omsog, Ref. vedlegg 1

Tilbyder må avklare hva skolen mener med at søkere fra andre nordiske land avkreves utdanning tilsvarende norsk toårig teknisk fagskole.

Dette må byggja på ei mistolking av HFK sitt reglement, jf. Kap C 6 avsnitt (s. 3) i reglementet som var opplasta i søknaden vår.

«Søkjarar med utanlandsk utdanning--Søkjarar med fullført vidaregåande opplæring frå dei andre nordiske landa er kvalifisert for opptak når den vidaregåande opplæringa i dei respektive landa gir generelt opptaksgrunnlag til tertiærutdanning tilsvarande norsk toårig teknisk fagskole.»

Desse retningslinjene slår fast at dersom ein nordisk student er kvalifisert til 2-årig fagskule i heimlandet, vi han/ ho vera kvalifisert til tilsvarande opplæring/ nivå i Noreg. Slik punktet er sett opp / formulert i HFK-studentreglementet, går det tydeleg fram at dette kravet ikkje gjeld helsefagutdanningane.

Kriterium 6 Planen for utdanningstilbudet

Tilbyder må tydeliggjøre antall timer forventet egeninnsats fra studentene.

Me ser at dette kan gjerast tydlegare, slik at ulke partar ser planlagt omfang, difor er tabellen over omfang no utvida til også å visa tal undervisingstimar, nettstøtte og forventa eigeninnsats Det samla omfanget over 2 år er 1800 arbeidstimar (jf. vedlegg 2).

Tilbyder må beskrive hvor mange oppgaver som skal være med i elektronisk utvalgsmappe.

I den reviderte læreplanen vert det no presisert følgjande:

	Individ. oppgaver	Gruppeoppg. Prosjektrapp.	Diskusjons innlegg	Hovud innlegg	Refleksjons logg-notat
Emne 1	2	1	2	1	10
Emne 2	2	-	2	-	5
Emne 3	2	1	2	-	8
Emne 4	2	-	1	-	4

Kriterium 11 Undervisningspersonalets størrelse

Tilbyder må tydeliggjøre om det er en lærer per 15 studenter eller per fire til fem studenter.

Tala me har oppgjeve kan føra til mistydingar, så her prøver me på oppklaring:

Ein full klasse hos oss er 15 studentar; så det forklarar tilhøvet 1 lærar : 15 studentar. Men ser ein på talet faktiske lærarar som er inne i relasjon til studentane med undervisning, rettleiing og nettstøtte, er forholdet realiteten 1 lærar : 4-5 studentar. (Årsverksbehov er om lag 75% - dvs 1,5 stilling strekt over 2 år.)

Kriterium 13 Eksamens- og vurderingsordningene

Tilbyder må tydeliggjøre fordypningsoppgavens størrelse og omfang med gitt antall ordtekst.

I læreplanen vert no presisert at fordjupingsoppgåvas omfang skal vera på maksimum 8 000 ord.

Kriterium 17 Tilgang på aktuell informasjon

Tilbyder må: Vise til at det foreligger skriftlige avtaler med de ulike bibliotek om tilgang for studentene.

Fusa fagskule er heileigd av Hordaland Fylkeskommune, slik alle dei andre studiestadane er. Jf. Sitat frå oversendingsbrevet: «Studiestadene som det vert søkt om er lokalisert til Hordaland fylkeskommune sine vidaregåande skuler. Disse oppfyller Opplæringslova og fylkeskommunen sine krav til utforming, og tilhøve som internettilgang og bibliotek.» Relevant utstyr og infrastruktur på dei omsøkte vidaregåande skulane er til rådvelde for fagskulen. Me har også henta aksept frå dei respektive skulane til å lista opp «deira skule» som mogeleg studiestad. Jf. Vedlegg 3

Vedlegg:

- Vedl. 1 Presiseringar kring kriterium 4 - realkompetanseopptak
- Vedl. 2 Revidert læreplan som følgje av rapporten
- Vedl. 3 Døme på svar frå vg skolar på spørsmål om husrom til fagskole

3.2 Sakkyndig tilleggsvurdering

Vi ser at tilbyder har:

- endret navnet på utdanningstilbudet til Livsstils- og kroniske sjukdommar i både læreplan og kunngjøringar
- tydeliggjort at læringsmålene for utdanningen ligger på tertiært nivå
- tydeliggjort at det foreligger gode retningslinjer for prosedyrer rundt opptak med realkompetanse
- tydeliggjort hva som er relevant, tellende praksis for realkompetanseopptak (jf. vedlegg 1)
- tydeliggjort antall timer forventet arbeid av studentene; vedlagt tabell som viser antall timer undervisning, nettstøtte og forventet egeninnsats (jf. læreplan)
- beskrevet hvor mange oppgaver som skal være med i elektronisk utvalgsmappe via vedlagt tabell (se revidert læreplan)
- tydeliggjort at det er en lærer per 15 studenter i en full klasse, men at tallet på lærere som faktisk er inne ved veiledning og nettstøtte gir forholdet en lærer per fire til fem studenter
- tydeliggjort at fordypningsoppgavens størrelse og omfang skal være maksimum 8000 ord
- vist at det foreligger skriftlige avtaler med de ulike bibliotek om tilgang for studentene (jf. vedlegg 3)

Ja, kriteriene er oppfylt på en tilfredsstillende måte.

3.2.1 Endelig konklusjon fra sakkyndig komité

Tilbudet anbefales godkjent.

4 Vedtak

NOKUT ved direktøren meiner at dei faglige krava for godkjenning av fagskuleutdanninga *livsstils- og kroniske sjukdommar*, halvannaårig stadbasert undervisningstilbod på deltid (tilsvarande eitt år på heiltid) ved Fagskulane i Hordaland er oppfylt. NOKUT har derfor vedtatt å godkjenne søknaden.

Vedtaket gjeld utdanningstilbodet som er skildra i søknaden av 18. september 2012 og i tilsynsrapporten. Vedtaket gjeld for følgande lærestader. Alle desse kan nyttast, men det er ein føresetnad at utdanninga ikkje vert gitt ved fleire av dei samstundes:

- Fusa vidaregåande skule
- Bergen tekniske fagskole
- Stend vidaregåande skule
- Odda vidaregåande skule
- Stord vidaregåande skule
- Knarvik vidaregåandeskule
- Voss vidaregåande skule

Vedtaket er heimla i:

- Lov om fagskuleutdanning 20.06.2003 nr. 56

- Kunnskapsdepartementets forskrift om kvalitetssikring og kvalitetsutvikling i høyere utdanning og fagskoleutdanning av 01.02.2010 nr. 96
- NOKUTs retningslinjer for kvalitetssikring og godkjenning etter lov om fagskoleutdanning av 26.01.2009

5 Dokumentasjon

Rapporten er skrevet på bakgrunn av

- Søknad fra Fagskulane i Hordaland, datert 18. september 2013, om godkjenning av fagskoleutdanningen «Livsstils- og kroniske sjukdommar». Tilbudet er ettårig på heltid. Undervisningen er stedbaset. NOKUTs saksnummer: 12/567-1
- Tilbakemelding på sakkyndig vurdering i utkast til tilsynsrapport datert 14. mai 2013. NOKUTs saksnummer: 12/567-13.

Vedlegg 1:

Sakkyndig komité

Den sakkyndige komité har bestått av følgende medlemmer:

Høgskulelektor Bente Bjørslund, Høgskolen i Hedmark

Bjørslund er utdanna sjukepleiar med Mastergrad i ernæring, helse og miljøfag. Ho har vidareutdanning mellom anna i høgskulepedagogikk. Bjørslund er klinisk sjukepleiespesialist innanfor astma, og har lang erfaring med lungesjukdom frå Sentralsykehuset i Akershus og Sykehuset Innlandet. Ho har vore ein sentral aktør i eit KOLS prosjekt, og eit samarbeidsprosjekt mellom sjukehus, høgskule, og kommunens heimebaserte tenester med fokus på samhandling og kompetanse.

Fagsjukepleiar Siw Marstad Storsveen, Sykehuset Innlandet

Storsveen er utdanna sjukepleiar og jobbar til dagleg som fagsjukepleiar ved Sykehuset Innlandet. Ho har deltatt på diverse kurs innan hjarterehabilitering, og har vore initiativtakar og pådrivar til å starte ein hjarteskule i Elverum. Hjarteskulen er eit tverrfagleg to-dagars kurs for pasientar og deira pårørande. Storsveen er sentral i utviklinga av eit undervisningsopplegg for hjartsviktpasientar og deira pårørande. Ho er også hovudretteleiar for sjukepleiestudentar ved Sykehuset Innlandet.

De sakkyndige har erklært at de ikke har tilknytninger til utdanningstilbudet eller tilbyder, som gjør dem inhabile til oppdraget.

Søkerinstitusjonen har fått anledning til å uttale seg om NOKUTs forslag til sakkyndige, og har ingen merknader.

Vedlegg 2:

Mandat for sakkyndige til faglig vurdering av søknad om godkjenning av utdanningstilbud

1. Det skal foretas en faglig vurdering av søknad om fagskolegodkjenning for utdanningstilbudet *livsstils- og kroniske sjukdommar* ved Fagskulane i Hordaland.
2. Den faglige vurderingen skal foretas i henhold til kapittel 7 Standarder og kriterier for godkjenning av utdanningstilbud i Retningslinjer for kvalitetssikring og godkjenning etter lov om fagskoleutdanning.
3. Kriteriene, 1 – 18, er likeverdige og må vurderes som tilfredsstillende i forhold til et minimum av hva som forventes av kvalitet i fagskoleutdanning.
4. Den sakkyndige vurderingen baseres på tilbyders søknad og annet relevant skriftlig materiale som anses som nødvendig for faglig vurdering.
5. De sakkyndige skal ikke vurdere faglig kriterium 5.
6. Vurderingene må gis en tydelig begrunnelse og en entydig konklusjon og nedfelles skriftlig.
7. Den faglige vurderingen skrives inn i en rapport sammen med NOKUTs egen vurdering av styringsordning, reglement og kvalitetssikringssystemet. Det skrives en rapport for hvert utdanningstilbud. Rapporten danner grunnlag for NOKUTs vedtak.
8. Sakkyndig kan bli pålagt å utføre en tilleggsvurdering av søkers kommentar til den faglige vurderingen. Både søkers kommentar og eventuell sakkyndig tilleggsvurdering inngår i NOKUTs beslutningsgrunnlag.
9. Sakkyndig arbeider på oppdrag fra NOKUT og skal dermed ikke diskutere vurderingen i media eller med søker før vedtak er fattet.

NOKUTs godkjenning av fagskoleutdanning er hjemlet i

- Lov om fagskoleutdanning av 20.06.2003 nr. 56
- Forskrift om kvalitetssikring og kvalitetsutvikling i høyere utdanning og fagskoleutdanning av 01.02.2010 nr. 96
- NOKUTs retningslinjer for kvalitetssikring og godkjenning etter lov om fagskoleutdanning datert 26.01.2009